

**Prekenhåndboka (i Dagen):
6. søn. etter påske (4. mai 2008)**

Hellige dem i sannheten; ditt ord er sannhet

Jan Bygstad.

Tekstgjennomgåelse, 04. mai 2008.

TEKST: Joh 17, 9 - 17

Kapittel 17 i Johannesevangeliet kalles "Jesu yppersteprestlige bønn". Grunnen til dette er at Jesus nå står foran sin gjerning som yppersteprest, som skal sone verdens synd. På den store forsoningsdagen i den gamle pakt (som er GTs forbilde på Langfredag) skulle ypperstepresten før han gikk inn i helligdommen med soningsblodet, gå inn med et kar med røkelse (som symboliserer bønnen; Salm 141,3f), og gjøre forbønn for folket (3Mos 16,12f). Slik inngår forbønnstjenesten i Jesu yppersteprestlige gjerning (jfr. Hebr 7,25f).

9 Jeg ber for dem. Jeg ber ikke for verden, men for dem som du har gitt meg, for de er dine.

Her ber Jesus først for disiplene (v. 9ff), og dernest for alle de som kommer til tro på ham (v. 20ff). Jesus kaller disiplene for Faderens gave til ham (jfr. 6,37; Hebr 2,13b). De hører ikke Jesus til fordi de har "gitt sitt hjerte til ham", men fordi Faderen har gitt Jesus dem som gave, ikke fordi de har utvalgt Jesus, men omvendt (15,16). Dette hadde Faderen makt til, fordi disse var hans eiendom. Deretter understreker Jesus det særlige forhold han står i til Faderen (jfr. Matt 11,27):

10 Alt mitt er ditt, og ditt er mitt. Og jeg er herliggjort i dem.

Fordi Faderen og Sønnen er ett (10,30), og Jesus "er i Faderens favn" (1,18), er det også slik at det å "se Jesus" er å se Faderen. Det å høre Jesus til er derfor å "bli dratt inn i" det samfunn, den enhet og kjærlighet som er mellom Faderen og Sønnen i treenighetens enhet (jfr. v. 21.23). Når Jesus så sier at han "er herliggjort i dem", sikter det til at Faderens hensikt fra begynnelsen av har vært å ære og herliggjøre sin Sønn (jfr. 5,20.22f). Dette er en grunntanke i Guds råd: Ved at Jesus får være et menneskes Frelser, æres Faderen og Sønnen.

11 Og jeg er ikke lenger i verden, men disse er i verden, og jeg kommer til deg. Hellige Far! Bevar dem i ditt navn, som du har gitt meg, for at de kan være ett, likesom vi er ett.

Jesus går deretter over til det som er det egentlige bønneemne her. Han skal nå skilles fra disiplene (jfr. 16,5ff.10.16ff), og derfor ligger det ham på hjerte at de må bli bevart (gr. 'TÆREIN', "å bevokte", "ta godt vare på"). For den verden de blir tilbake i, er ikke vennlig stemt overfor dem og det budskap de er satt til å bringe (jfr. 15,18ff; 16,1f). Å bli bevart har to sider: Det er noe en skal bevares *i* (v. 11f), og noe en skal bevares *fra* (v. 15). Det positive, som de skal bevares i, er Faderens "navn". Navnet er i bibelsk tenkemåte uttrykk for personen selv: Hebraisk har ikke et eget ord for "vesen", men bruker ordet "navn" i stedet. Dette Guds navn (jfr. 2Mos 3,14f) har Jesus åpenbart ved sitt ord og sin gjerning (14,9f; 17,6-8). Ved å ta imot denne åpenbaring og ikke forherde seg, kommer et menneske inn i samfunn med den levende Gud selv (jfr. 1Joh 1,1-3). Dette samfunn vil imidlertid stå under konstant angrep så lenge Jesu disipler er her i verden (v. 14-16). Derfor ber han om at de skal bli bevart "fra det onde" (v. 15), som møter dem gjennom synden, verden og djevelen, og som vil skille dem fra Faderen og Sønnen og legge dem under mørkets makt.

12 Da jeg var hos dem, bevarte jeg dem i ditt navn, som du har gitt meg. Jeg vokter dem, og ingen av dem gikk fortapt, uten fortapelsens sønn - for at Skriften skulle bli oppfylt.

Da Jesus "i kjødet" var hos disiplene, kunne han bevare dem, men nå "kaster han" dem over på Faderen, og Faderen har gitt det største løfte når det gjelder dette, (10,28f; jfr. Apgj 20,32). Bare én av dem gikk fortapt, Judas, og også i dette stykke går Skriften i oppfyllelse (Salm 41,10).

13 Men nå kommer jeg til deg. Og dette taler jeg i verden for at de skal ha min glede fullkommen i seg.

Jesus lar disiplene forstå hvorfor de får overhøre hans bønn til Faderen: Det er for at "Jesu glede" skal være i dem (jfr. 15,11). Dette kan bety både den glede Jesus gir, og den glede Jesus har fordi Faderens gjerning nå fullbyrdes og Faderens behag (glede, tilfredshet) hviler over Sønnen. For likesom det å høre Jesus til er å innvies i Faderens samfunn med Sønnen, består gleden i å lukkes inn i treenighetens gjensidige og innbyrdes glede.

14 Jeg har gitt dem ditt ord. Og verden har hatet dem fordi de ikke er av verden, likesom jeg ikke er av verden.

Jesus sammenfatter her sitt arbeid med og undervisning av disiplene med ordene "Jeg har gitt dem ditt ord". Det ord han har fått av Faderen, har han gitt dem. Dette har ført til at 1) verden har lagt dem for hat (det verden hater i Kristi venner, er Kristi ord), og 2) dette ordet har virket at de ikke lenger "er av verden". Kilden til deres liv er i himmelen, i Guds ord, som gjør dem fremmede og hjemløse her i verden. Av denne grunn blir de også gjenstand for verdens "fremmedhat". I Johannesevangeliet betyr begrepet "verden" ikke den skapte virkelighet, men på den menneskehet som er falt fra Gud. Verden i denne betydning av ordet "ligger i det onde" (1Joh 5,19), og har djevelen som sin herre (Ef 2,1-3; 2Kor 4,4). Ved at Jesus gjentar at "De er ikke av verden likesom jeg - -", får dette et særlig ettertrykk. Med ordet "likesom" sier Jesus at slik han er ovenfra (8,23), er de som hører ham til også ovenfra, født av Faderen (1,12f; 1Joh 5,1).

15 Jeg ber ikke om at du skal ta dem ut av verden, men at du skal bevare dem fra det onde. 16 De er ikke av verden, likesom jeg ikke er av verden. 17 Hellige dem i sannheten! Ditt ord er sannhet.

Til sist ber Jesus om at disiplene skal helliges i sannheten, dvs. i og ved hans ord. Å "helliges" og å "bli bevart" er to sider av samme sak, slik at det ene ikke kan være uten det annet. Å virke dette er ikke noe en Jesu disippel evner ut fra egne forutsetninger, men

er en Guds gjerning i og med Guds Ord. Det er dette ord som har virkekraft (jfr. 6,63; 15,2), fordi det er det Ord Faderen har gitt Sønnen (v. 8), som er gitt disiplene. "Sannheten" er ikke noe som ligger skjult i menneskets eget hjerte, - der holder løgnen til -, og derfor må vi møte sannheten utenfra, i det Guds Ord som kommer til oss gjennom hørelsen (se 8,31f; jfr. Rom 1,16f; 10,17).

Jan Bygstad, prest i DELK
